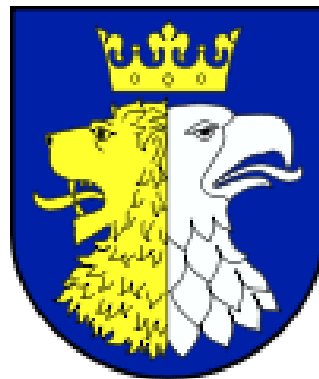

Załącznik do uchwały NR XXII/134/2020
Rady Gminy Krościenko Wyżne
z dnia 18 listopada 2020 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE KROŚCIENKO WYŻNE NA LATA 2021-2023

Krościenko Wyżne, 2020

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP.....	4
1.	WPROWADZENIE.....	4
2.	ZAŁOŻENIA PROGRAMU.....	7
3.	DIAGNOZA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ W GMINIE KROŚCIENKO WYŻNE.....	8
3.	ANALIZA SWOT.....	13
II.	POSTANOWIENIA OGÓLNE.....	16
1.	REALIZATOR PROGRAMU.....	16
2.	CZAS REALIZACJI PROGRAMU.....	16
3.	ADRESACI PROGRAMU.....	16
4.	CELE I DZIAŁANIA.....	16
4.1	CEL GŁÓWNY:.....	16
4.2	CELE SZCZEGÓŁOWE:.....	16
4.3	DZIAŁANIA.....	17
4.3.1	Działania dotyczące celu 1.....	17
4.3.2	Działania dotyczące celu 2.....	18
4.3.3	Działania dotyczące celu 3.....	18
4.3.4	Działania dotyczące celu 4.....	19
4.3.5	Działania dotyczące celu 5.....	20
4.3.6	Działania dotyczące celu 6.....	21
4.3.7	Działania dotyczące celu 7.....	22
4.4	POZOSTAŁE ZADANIA GMINY W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY.....	23
5.	WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU.....	23
6.	ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU.....	24
7.	INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU:.....	24
III.	POSTANOWIENIA KOŃCOWE.....	25
1.	ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU.....	25
2.	MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	25
IV.	PODSUMOWANIE.....	25

I. WSTĘP

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Krościenko Wyżne na lata 2021 – 2023 jest dokumentem opartym na przepisach *Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz., 821), której art. 176 pkt 1 stanowi, że do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Przy opracowywaniu programu brano również pod uwagę konieczność realizacji *Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1860).

Głównym założeniem Programu jest tworzenie warunków służących prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny oraz kobiet w ciąży poprzez planowanie działań mających na celu wspieranie rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania, w szczególności poprzez pracę z rodziną, zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci oraz zapewnienie odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla kobiet w ciąży oraz dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających kobiety w ciąży z terenu Gminy Krościenko Wyżne. Działania podejmowane w oparciu o niniejszy Program skupiają się nie tylko na dziecku, ale i na całej rodzinie, również tej, której dzieci zostały umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Niniejszy Program bazuje na przekonaniu o niezastąpionej roli rodziny w procesie rozwoju dziecka. Wzmacnianie funkcji rodziny powinno odbywać się w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy, zaufania i przy aprobacie rodziny, z wykorzystaniem zasobów rodziny i środowiska lokalnego.

1. WPROWADZENIE

Każdy człowiek pojawia się na świecie w pewnym określonym środowisku społecznym, a jego przedstawiciele mają na niego największy wpływ. To, kim stanie się w przyszłości, w dużej mierze zależy od tego pierwszego środowiska, najczęściej od rodziny, a szczególnie od poziomu jej funkcjonowania. Na kształtowanie się osobowości młodego człowieka ma wpływ przede wszystkim to, w jakiej rodzinie się urodzi, jaka jest jej kultura, uznawane wartości i priorytety, jakie realizują style wychowania oraz jakie postawy rodzicielskie przyjmują rodzice. Ponieważ rodzina oddziałuje na jednostkę najdłużej i pozostawia w niej najgłębsze ślady, w niej tworzą się pierwsze więzi emocjonalne, rodzą się uczucia, dziecko, uczestnicząc w życiu rodziny, powinno poznawać wzory zachowań, normy czy zasady postępowania społecznego. Młody człowiek, będąc częścią rodziny, przyswaja sobie wiedzę o otaczającym go świecie i to od niej zależy późniejsze jego postępowanie, rozumienie otaczającej go rzeczywistości.

Rodzina jako grupa społeczna pełni określone funkcje, a więc zadania, które realizuje i spełnia na rzecz swoich członków oraz wobec społeczeństwa. Zazwyczaj wyodrębnia się cztery główne funkcje rodziny. Są to funkcje: prokreacyjna, gospodarcza, opiekuńcza oraz wychowawcza (socjalizacyjna). Ta ostatnia przejawia się m.in. we wprowadzaniu członków rodziny w szeroko rozumiane życie społeczne, łącznie z językiem ojczystym, obyczajami, wzorami zachowań i wartościami kulturowymi.

I chociaż wszystkie funkcje są ważne i konieczne, aby dobrze i bezpiecznie wychować dojrzałą osobę, to jednak szczególną rolę przypisuje się funkcji wychowawczej, której prawidłowe spełnianie polega na:

- a) zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych dziecka (potrzeb bezpieczeństwa, miłości, przynależności, uznania);
- b) dostarczaniu pożądanych społecznie wzorów zachowań;
- c) przekazywaniu i przyswajaniu wartości, norm i zasad współżycia w danym społeczeństwie;
- d) umożliwieniu dzieciom aktywnego udziału w różnego rodzaju czynnościach i obowiązkach domowych;
- e) rozwijaniu i rozszerzaniu kontaktów międzyludzkich (pogłębianie więzi emocjonalnej z krewnymi).

Pełnienie funkcji wychowawczej przez rodziców wymaga także wprowadzenia młodego człowieka w świat kultury (materialny oraz duchowy dorobek ludzkości), przygotowania do samodzielnego życia przez wyrabianie postawy twórczej i współuczestniczącej w otaczającym świecie. Wychowawcze oddziaływanie rodziny jest problemem złożonym i daleko wykracza poza świadome przekazywanie wskazań, pouczeń oraz zaleceń. To także, a może przede wszystkim tworzenie dziecku pierwszego obrazu świata, jego porządku, stosunków ludzi wobec siebie, ich stosunku do branych na siebie obowiązków, ich sposobów przekazywania życia.

W zasadzie każda rodzina dotknięta jest lub przechodzi kryzysy w swej małej dynamice i w różnym natężeniu. Mogą one mieć przebieg przejściowy czy też typowy lub z różnych powodów szczególnie ostry, z ryzykiem przejścia w kryzys przewlekły. Ten rodzaj kryzysu rodzinnego, jego niejako utrwalenie się, jest za wszelkich miar jednoznacznie sytuacją patogenną dla wszystkich członków rodziny – w tym dla socjalizacji i wychowania potomstwa. Czynniki ryzyka występującymi w nieprawidłowym, chronicznym przebiegu kryzysu w rodzinie są: uzależnienia członków rodziny, przewlekła choroba jednego z członków rodziny, śmierć (nagła, tragiczna), brak stałego miejsca zamieszkania, zerowa lub słaba więź małżeńska rodziców, słabe lub usztywnione relacje międzypokoleniowe, sprzeczność dążeń i potrzeb członków rodziny, konflikty rodzicielskie na tle pełnionych ról i stylu życia, brak wspólnych zadań w rodzinie, zanik tolerancji, niechęć do ustępstw i inne przeżycia o charakterze traumatycznym (np. przemoc fizyczna, maltretowanie seksualne). Czynniki niesprzyjającymi prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może być również kondycja materialna i finansowa poszczególnych gospodarstw domowych.

Nie można nie wspomnieć o sytuacji pandemii COVID-19, z którą zmagają się Polska oraz cały świat. Z uwagi na powyższą sytuację prognozowany jest wzrost bezrobocia, który z pewnością przyczyni się do destabilizacji ekonomicznej wielu polskich rodzin, a konieczność zachowania izolacji społecznej dodatkowo utrudnia dotarcie do osób potrzebujących, np. rodzin z problemami przemocy. Niepewność na rynku pracy, ograniczenie wynagrodzeń czy też większa niż dotychczas trudność w znalezieniu zatrudnienia realnie wpływa na sytuację życiową Polaków.

W rodzinie dysfunkcyjnej zaburzona jest komunikacja między jej członkami, co wpływa na nieprawidłowe kształtowanie się obrazu własnej osoby i poczucia wartości jej członków, zwłaszcza dzieci. Dziecko nie ma zaspokojonej potrzeby bezpieczeństwa, miłości, akceptacji, szacunku. Nie przekazuje mu się spójnego systemu wartości, łamie się jego poczucie godności, zabrania się ujawniać emocje i myśli. Wszystko to wyzwala poczucie wstydu, złość i strach, które są przenoszone na sposób funkcjonowania dziecka w innych środowiskach. W

rodzinie dysfunkcyjnej zaburzona jest również struktura. Uwaga jej członków skupiona jest nie na dziecku, ale na rodzicu, który jest przyczyną dysfunkcji: alkoholiku, sprawcy przemocy, tyranie rodzinnym itd. Cały system działa tak, aby to jego potrzeby zostały zaspokojone. Dziecko stosuje więc różne mechanizmy obronne, które pozwalają mu przetrwać, jednocześnie nie chce dopuścić do zdemaskowania istniejącego systemu.

Mając na względzie fakt, mówiący o tym, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjająca dla prawidłowego rozwoju dziecka, należy zadbać o to aby, jeśli tylko jest taka możliwość, dziecko jak najdłużej w niej pozostało. Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka powinny być zintegrowane ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać, wspomagać aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie rodziny powinno być wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Główną zasadą powinna być zasada pomocniczości. Działania przyniosą najlepszy efekt gdy będą odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem. Praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, winna być kompleksowa i obiektywna. Gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, podstawowym celem pracy z rodziną biologiczną będzie jak najszybszy powrót dziecka do rodziny.

W myśl ustawy „Za życiem” niezwykle istotne jest również wsparcie rodziny już na samym początku jej powstawania, w szczególności w sytuacji, gdy kobieta będąca w ciąży dowiaduje się o możliwości urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub nieuleczalną chorobą zagrażającą jego życiu. Należy już na samym początku taką rodzinę otoczyć opieką i wsparciem ze strony instytucji państwowych. Celem oddziaływań asystenta rodziny w ramach realizacji ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” jest lepsze funkcjonowanie kobiet w ciąży, w szczególności ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem, poprzez koordynację poradnictwa w zakresie pielęgnacji, opieki i wychowania dziecka z niepełnosprawnością oraz kwestii prawnych czy pomocy psychologicznej, rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Ponadto asystent prowadzi działania koordynujące wobec rodziny oczekującej dziecka, które może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu.

W interesie samorządów i społeczności lokalnej leży prawidłowe funkcjonowanie rodzin oraz tworzenie warunków ku temu. Dbałość o harmonijny rozwój młodego pokolenia jest zarówno obowiązkiem rodziny, jak i wszystkich instytucji Gminy zajmujących się edukacją, zdrowiem, profilaktyką zagrożeń oraz bezpieczeństwem, w tym także socjalnym.

Celem polityki prorodzinnej państwa z punktu widzenia ochrony dobra dziecka jest wspieranie i pomoc ukierunkowana na przezwyciężenie trudności i usamodzielnienie poprzez wskazanie sposobów wyjścia z sytuacji kryzysowej i odpowiednie wsparcie materialne. Wsparciem instytucjonalnym należy objąć rodziny stojące przed problemami, z którymi samodzielnie nie potrafią, bądź też nie są w stanie sobie poradzić.

2. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Głównym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 jest utworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci, kobiet w ciąży oraz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wszelkie działania podejmowane na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo dziecka do zachowania tożsamości i jego prawa do kontaktów z rodzicami. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować się będą na dziecku, kobietach w ciąży oraz całej rodzinie jako podstawowej komórce społecznej.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawami, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Obowiązek, o którym mowa wyżej, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Ustawa określa również podział kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia poniższa tabela:

Gmina	Powiat	Samorząd województwa
Profilaktyka – wspieranie rodziny	<ul style="list-style-type: none"> Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków Adopcja 	
<ul style="list-style-type: none"> Asystent rodziny Placówki wsparcia dziennego Rodziny wspierające Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka Placówki opiekuńczo – wychowawcze Usamodzielnienie Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej) 	<ul style="list-style-type: none"> Ośrodek adopcyjny Regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna Interwencyjny ośrodek preadopcyjny

Rodziny, którym zagraża wykluczenie społeczne często nie posiadają zdolności do przezwyciężenia sytuacji, w której się znaleźli, pojawia się wtedy potrzeba udzielenia im wsparcia przez osoby odpowiedzialne za

organizację opieki nad dzieckiem i rodziną. Do zapewnienia takiego wsparcia wyżej wymienione instytucje zobowiązuje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży.

Rodzina, w której funkcjonowaniu pojawiają się dysfunkcje wymaga wsparcia i podejmowania określonych działań instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodziny. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Praca ta ponadto powinna być: prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, kompleksowa i obiektywna oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Dlatego też założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, gdy problemy zaczynają się pojawiać oraz eliminowanie sytuacji, w których dziecko jest zmuszone opuścić rodzinę własną.

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Nienormowany i elastyczny czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małego wymaga wsparcia zewnętrznego. Praca z rodziną ustaje wówczas gdy osiągnie ona samodzielność i prawidłowo wykonuje funkcje opiekuńczo – wychowawcze.

3. DIAGNOZA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ W GMINIE KROŚCIENKO WYŻNE

Określając zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędne jest przeanalizowanie danych o osobach i zasobach rodzin zamieszkujących Gminę objętych wsparciem m.in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym.

Gmina Krościenko Wyżne jest gminą wiejską położoną w województwie podkarpackim, w północno – wschodniej części powiatu krośnieńskiego, składającą się z dwóch sołectw – Krościenka Wyżnego i Pustyni. Zamieszkuje ją **5618 mieszkańców (sołectwo Krościenko Wyżne – 4487 mieszkańców, sołectwo Pustyni – 1131**

mieszkańców), w tym **1105 dzieci w wieku do 18 roku życia**, co stanowi 19,66 % ogółu mieszkańców Gminy (dane USC Krościenko Wyżne na dzień 30.06.2020 r.). Wśród mieszkańców Gminy **50,2% stanowią kobiety** (2821 kobiet), z kolei **mężczyźni stanowią 49,8% osób** zamieszkujących Gminę (2797 mężczyzn).

Na terenie Gminy funkcjonują:

- a) Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Krościenku Wyżnym, w której funkcjonuje świetlica szkolna umożliwiająca rodzicom aktywnym zawodowo pozostawienie dzieci pod fachową opieką przed rozpoczęciem zajęć w godzinach 7:00 – 8:00, oraz po ich zakończeniu od 11:30 do godziny 16:00;
- b) Samorządowe Przedszkole im. Wandy Chotomskiej w Krościenku Wyżnym;
- c) Przedszkole Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP pod wezwaniem „Ochronka św. Józefa” w Krościenku Wyżnym;
- d) Centrum Opieki i Rozrywki Dziecięcej w Krościenku Wyżnym;
- e) Gminna Biblioteka Publiczna w Krościenku Wyżnym wraz z filią w Pustynach;
- f) Baza sportowa: Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krościenku Wyżnym, w ramach którego funkcjonują sekcje: piłki nożnej, lekkiej atletyki, tenisa stołowego, świetlica sportowo – rekreacyjna oraz kompleks boisk sportowych „Orlik-2012”; gminne place zabaw;
- g) Zajęcia opiekuńczo – wychowawcze i profilaktyczne prowadzone w formie: Klubu Młodzieżowego w Krościenku Wyżnym, Klubu Młodzieżowego w Pustynach, zajęcia szachowe i warsztatowe oraz zajęcia muzyczne dla dzieci i młodzieży;
- h) Zajęcia sportowo – profilaktyczne dla mieszkańców prowadzone zarówno w Krościenku Wyżnym, jak i Pustynach;
- i) Zajęcia wychowawczo – rehabilitacyjne dla osób starszych prowadzone w budynku Szkoły Podstawowej w Krościenku Wyżnym;
- j) Klub Seniora;
- k) Koła Gospodyń Wiejskich w Krościenku Wyżnym i Pustynach;
- l) Stowarzyszenie Kulturalne „Dębina”;
- m) Kapela Ludowa „Krościeniacy”;
- n) Gminna Orkiestra Dęta.

Przedstawione wyżej podmioty i organizacje umożliwiają mieszkańcom Gminy, zarówno tym młodszym jak i starszym realizować swoje zainteresowania i pasje, organizują im czas wolny, a dzieciom i młodzieży umożliwiają uzyskanie pomocy w nauce, a także dają im pole do rozwoju zainteresowań.

Rodziny przeżywające kryzysy w funkcjonowaniu moralnym i kulturowym od zawsze pojawiały się wśród środowisk zamieszkujących Gminę. Z biegiem lat ich odsetek uległ zmniejszeniu, jednak wciąż pojawiają się rodziny, które potrzebują wsparcia ze strony instytucji pomocy społecznej. Przyjmowanie niewłaściwych postaw społecznych, norm zachowania przez dorosłych członków rodziny powoduje nabywanie poprzez proces naśladownictwa tychże norm i postaw przez dzieci i młodzież wychowujących się w tym środowisku. Kryzysy pojawiające się w rodzinie bez wątpienia są sytuacją bardzo trudną i specyficzną, która zaburza prawidłowe funkcjonowanie człowieka czy też rodziny. Od cech osobowości oraz od zasobów, jakie dana rodzina posiada zależy czy poradzi ona sobie z kryzysem, z jakim przyszło się jej zmierzyć czy też ta trudna sytuacja przyczyni się, np. do powstania uzależnień czy rozpadu rodziny. Trzeba mieć świadomość, że zagrożeń, które cychają na rodzinę we współczesnym świecie jest bardzo wiele. Wpływ na to mają większe oczekiwania zarówno dorosłych jak i

dzieci, chęć polepszenia bytu i sytuacji finansowej, potrzeba realizacji własnych aspiracji i marzeń, mniejsza odporność na stres, itd.

Często problemy występujące w rodzinie mają źródło niezależne od członków rodziny np. nagła utrata pracy, nagła choroba jednego z członków rodziny itp. Brak wsparcia lub niewystarczające wsparcie członków rodziny dla osób borykających się z problemem może powodować osamotnienie osób, które zmagając się z problemem będą szukać wsparcia destruktywnych grup rówieśniczych. Zaburzenia relacji rodzinnych spowodowane mogą być również poprzez niski poziom kulturowy, nieumiejętne gospodarowanie czasem wolnym, brak hobby i zainteresowań. Koncentracja rodziców na własnych problemach, uciekanie w nałogi powoduje, że z czasem przestają oni wypełniać w sposób prawidłowy swoje role rodzicielskie, czego skutkiem jest zaniedbywanie dzieci, stosowanie wobec nich przemocy, a to z kolei prowadzi do konieczności ingerencji w rodzinę instytucji zewnętrznych i umieszczenie dzieci w zastępczych formach opieki. Jeśli sytuacje takie mają miejsce przez dłuższy czas to rodziny takie zostają wykluczone z życia zawodowego i społecznego.

Rolą instytucji społecznych jest podejmowanie jak najwcześniejszych działań wspierających rodziny w rozwiązywaniu trudnych sytuacji będących źródłem zaburzeń relacji pomiędzy członkami rodziny, a w konsekwencji całego życia rodzinnego. W sytuacji gdy rodzina nie jest w stanie przezwyciężyć swoich codziennych problemów życiowych, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa wszystkich jej członków, aby przywrócić im zdolność do prawidłowego funkcjonowania.

W okresie poprzedzającym wprowadzenie niniejszego Programu **dwoje** dzieci z terenu naszej Gminy przebywało w rodzinach zastępczych, z kolei w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało **troje** dzieci (*dane PCPR Krosno na dzień 30.06.2020 r.*).

Ponadto na terenie Gminy Krościenko Wyżne **6** rodzin objętych jest nadzorem kuratorskim, ze względu na konieczność pomocy w przezwyciężaniu i niwelowaniu już istniejących deficytów, zaniedbań, oraz sprawowany jest nadzór kuratorski nad **jednym** nieletnim (*dane Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Krośnie na dzień 30.06.2020 r.*). Kurator współpracując z rodziną ma na celu również zapobiec pogłębianiu się demoralizacji życia całej rodziny i jej poszczególnych członków, co w rezultacie ma doprowadzić do utrzymania dziecka w jego rodzinie naturalnej.

Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Problemy te niejednokrotnie są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność opiekuńczo – wychowawcza to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa czy bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, pracowników służb medycznych, policjantów, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, aby podejmować działania na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry instytucji pomocowych wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej przedstawia się następująco:

Tabela 1

Liczba rodzin i osób korzystających z różnych form wsparcia w latach 2018 – 2020.

	2018	2019	2020 (stan na 30.06.2020)
Liczba rodzin	192	159	120
Liczba osób w rodzinach	349	284	197

Źródło: opracowanie własne GOPS.

Jak wynika z powyższej tabeli 1 z roku na rok spada liczba rodzin oraz osób w rodzinie korzystających z różnych form wsparcia udzielanych przez GOPS w Krościenku Wyżnym.

Korzystanie z pomocy Ośrodka spowodowane jest zaistnieniem różnego rodzaju trudności, wśród których wyróżnić możemy następujące zjawiska:

Tabela 2

Powody przyznawania pomocy społecznej (lata 2018 – 2020)

Powód trudnej sytuacji życiowej	Gmina Krościenko Wyżne					
	2018		2019		2020 (stan na 30.06.2020)	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	103	242	78	146	64	99
Bezdomność	2	2	1	1	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	23	120	13	70	7	37
Bezrobocie	54	107	32	57	23	35
Niepełnosprawność	77	159	68	131	56	93
Długotrwała lub ciężka choroba	51	119	44	90	25	51
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	11	46	9	27	10	29
Przemoc w rodzinie	12	35	7	19	4	10
Alkoholizm	25	36	18	22	18	18
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2	1	1	2	2
Zdarzenie losowe	0	0	3	10	1	2
Sytuacja kryzysowa	0	0	1	2	0	0

Źródło: opracowanie własne GOPS.

Z analizy tabeli 2 wynika, że najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w latach 2018 – 2020 było ubóstwo (2018 – 103 rodziny, 2019 – 78 rodzin, 2020 – 64 rodziny), niepełnosprawność (2018 -77 rodzin, 2019 – 68 rodzin, 2020 – 56 rodzin), bezrobocie (2018 – 54 rodziny, 2019 – 32 rodziny, 2020 – 23 rodziny) oraz długotrwała lub ciężka choroba (2018 – 51 rodzin, 2019 – 44 rodziny, 2020 – 25 rodzin). Widoczne jest jednak, że na przestrzeni lat spada liczba osób, które zgłaszają się do GOPS po pomoc z tymi problemami. Zauważyć można, że sukcesywnie z roku na rok spada liczba rodzin, które korzystają z usług pomocy społecznej z różnych powodów. Na podobnym poziomie utrzymuje się liczba osób zgłaszających się do ośrodka, które wykazują się bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (2018 – 11 rodzin, 2019 – 9 rodzin, 2020 – 10 rodzin). W latach 2018 – 2020 sukcesywnie spadała liczba osób bezdomnych w Gminie – obecnie nie odnotowuje się takiego przypadku. Najrzadszymi powodami przyznawania pomocy w omawianym okresie była sytuacja kryzysowa (w 2019 roku dotyczyła ona jednej dwuosobowej rodziny), zdarzenia losowe (3 rodziny w 2019 roku oraz jedna rodzina w 2020 r.), a także osoby zgłaszające się do GOPS z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (2018 – 2 rodziny, 2019 – 1 rodzina, 2020 – 2 rodziny).

W latach 2018 – 2020 kontynuowano wspieranie rodzin przejawiających problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez pomoc asystenta rodziny. Były to rodziny, które wymagały działań w znacznie większym zakresie aniżeli pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej.

Liczbę rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny w latach 2018 – 2020 przedstawia tabela 3.

Tabela 3
Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny.

2018 r.			2019 r.			2020 r.		
Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba dzieci
8	35	17	6	22	11	4	16	8

Źródło: opracowanie własne GOPS.

Jak wynika z powyższej tabeli z roku na rok spada liczba rodzin, które wymagają wsparcia asystenta rodziny. Wyniki ukazane w tabeli 3, pozostają w korelacji z wynikami ukazanymi w tabeli 2 (Powody przyznawania pomocy społecznej (lata 2018 – 2020)), mówiącymi o tym, że w latach 2018 – 2020 spadła liczba osób zgłaszających się do GOPS z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Należy jednak zaznaczyć, że nie wszystkie rodziny, u których diagnozuje się trudności w tym zakresie wyrażają chęć współpracy z asystentem rodziny.

Asystent rodziny w momencie wejścia w środowisko wymagające wsparcia musi pokazać rodzinie, że potrafi zaoferować jej konkretną pomoc. Swoją postawą musi dać rodzinie poczucie akceptacji i przekonanie, że jego pomoc będzie użyteczna i odczuwalna. Ma on mobilizować rodzinę do „wzięcia sprawy we własne ręce”, tak aby wzmacniać w domownikach poczucie wartości i sprawczości.

Do realizacji zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny zaangażowane są następujące instytucje:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym,
- b) Urząd Gminy Krościenko Wyżne,
- c) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie,
- d) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- e) Placówki oświatowe z terenu Gminy Krościenko Wyżne,
- f) Placówki opiekuńczo – wychowawcze z terenu powiatu,
- g) Punkt Porad Psychologicznych w Krościenku Wyżnym,
- h) Punkt Konsultacyjno – Informacyjny w Krościenku Wyżnym,
- i) Punkt Porad Prawnych w Krościenku Wyżnym,
- j) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krościenku Wyżnym,
- k) Instytucje i organizacje prowadzące działania na rzecz dziecka i rodziny,
- l) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Krośnie i Miejscu Piastowym,
- m) Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krościenku Wyżnym,
- n) Komenda Miejska Policji w Krośnie,
- o) Sąd Rejonowy w Krośnie,
- p) Prokuratura Rejonowa w Krośnie,
- q) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Krośnie,
- r) Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krościenku Wyżnym.

Praca z rodziną prowadzona jest również w formie:

- konsultacji i porad specjalistów,
- pomocy prawnej, w szczególności z zakresu prawa rodzinnego,
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym opiekuńczych i specjalistycznych.

3. ANALIZA SWOT

Aby zaprojektować skuteczne cele i działania na rzecz dziecka, rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie można posłużyć się analizą SWOT. W tym celu należy przeanalizować obecny potencjał gminy (mocne i słabe strony) oraz wskazać na zewnętrzne warunki i procesy, które wpływają lub w najbliższym czasie będą wpływać na funkcjonowanie gminy w analizowanym obszarze (szanse i zagrożenia).

Tabela 4

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Baza instytucji wspierających rodzinę (policja, sąd, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, oświata, kościół katolicki, placówki prowadzące zajęcia dla dzieci z grup ryzyka) i ich wykwalifikowana kadra. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie. • Brak chęci pomocy i zaangażowania ze strony społeczeństwa w problemy osób z najbliższego otoczenia.

- Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla gminy Krościenko Wyżne na lata 2016-2022
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- Rządowy Program 500+.
- Ustawa „Za życiem”.
- Świadczenie „Dobry Start”.
- System zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin wielodzietnych wynikających z przyznania rządowej Karty Dużej Rodziny.
- Realizacja zadań z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, pomocy materialnej dla uczniów.
- Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników pomocy społecznej, policji, pracowników oświaty i ich profesjonalna praca.
- Efektywna współpraca między instytucjami.
- Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny.
- Asystent rodziny kierujący swoje działania na rzecz rodzin będących w kryzysie.
- Podejmowanie działań pracowników pomocy społecznej mających zapobiegać umieszczeniom dzieci poza ich rodziną naturalną.
- Działalność Interdyscyplinarnego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- Działalność Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego, w którym osoby mające problem z uzależnieniami mogą otrzymać fachową pomoc.
- Działalność Punktu Porad Psychologicznych, gdzie udzielana jest pomoc psychologiczna osobom borykającym się z problemami natury psychologicznej.
- Działalność Punktu Porad Prawnych, gdzie osoby z terenu gminy mogą otrzymać nieodpłatną pomoc z zakresu prawa.
- Dostęp do specjalistów w szkołach oraz wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży.

Ponadto „tradycyjne rodziny”, małe lokalne środowisko, niska przestępczość, tradycyjna religijność rodzin.

- Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psychiatra, mediator rodzinny).
- Mała liczba placówek na terenie gminy świadczących różne formy opieki nad małymi dziećmi w wieku od 0 do 3 lat.
- Rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę).
- Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucenie autorytetu szkoły, nauczyciela.
- Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej.
- Brak rodzin wspierających.
- Niechętnie podejmowana praca z czym wiąże się trudna sytuacja finansowa rodzin.
- Wyuczona bezradność oraz roszczeniowość.
- Uzależnienie od pomocy instytucjonalnej i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów.
- Popadanie członków rodzin w różnego rodzaju uzależnienia, najczęściej od alkoholu oraz Internetu.
- Brak lokalnych organizacji pozarządowych działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Stereotypy blokujące korzystanie z usług specjalistów.
- Problemy, szczególnie ludzi młodych, wykształconych ze znalezieniem pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Działania pracowników socjalnych ukierunkowane na pomoc rodzinom przeżywającym trudności. • Asystent rodziny, którego praca polega na działaniach na rzecz rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. • Środki z Unii Europejskiej oraz z programów rządowych. • Właściwe ustawy i przepisy. • Zaangażowanie lokalnych mediów (czasopismo „Dębina”) w propagowanie wśród mieszkańców gminy lokalnych wydarzeń kulturalnych i sportowych. • Przerwanie zmywy milczenia, łamanie stereotypów. • Pozytywne wzorce jako przykład do naśladowania. • Możliwość spędzania wolnego czasu przez uczniów, połączonego z rozwojem zainteresowań i zwiększeniem kompetencji społecznych – świetlice, kolonie, warsztaty. • Wspieranie rodziców przez pracowników pomocy społecznej poprzez konsultacje i działania zmierzające do prawidłowego wychowywania i sprawowania opieki nad dziećmi. • Wdrażanie do współpracy z rodziną dysfunkcyjną rodzin wspierających. • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę . • Rozszerzenie oferty aktywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu gminy. • Podnoszenie kwalifikacji przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przejawy patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży (agresja, uzależnienia). • Wzrastanie dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, co może skutkować zjawiskiem wykluczenia społecznego. • Wzrost liczby patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm, narastająca agresja i przemoc. • System wychowania bezstresowego. • System wychowawczy, w którym większość działań przerzuca się na szkołę i Kościół. • Problemy młodych osób z rozpoczęciem samodzielnego życia. • Osłabienie wartości rodzinnych, zachwianie relacji rodzic – dziecko, zaburzenia w rodzinnej hierarchii. • Problemy w komunikacji pomiędzy starszym a młodszym pokoleniem. • Brak umiejętności wyznaczania celów, umiejętności podejmowania odpowiednich wyborów w rodzinach. • Konsumpcyjny styl życia, nieuwzględniający potrzeb psychologicznych członków rodziny. • Zanik więzi i tradycji rodzinnych tzw. pęd życia za nie zawsze niezbędnymi potrzebami. • Zanik pozytywnych wzorców i godnych naśladowania autorytetów - szkodliwe wzorce. • Wzrost kosztów utrzymania rodzin. • Zmniejszenie liczby miejsc pracy dla osób niewykwalifikowanych, z niskim wykształceniem. • Zwiększenie dystansu pomiędzy biednymi, a bogatymi. • Niezadowolenie wśród osób pracujących z otrzymywanego wynagrodzenia, co często jest przyczyną porzucania lub niepodjęcia pracy. • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej - zjawisko „dziedziczenia biedy”. • Emigracja zarobkowa. • Starzenie się społeczeństwa. • Brak bazy lokalowej dla sprawców przemocy zmuszonych wyrokiem sądu do opuszczenia mieszkania. • Wysoka cena szkoleń specjalistycznych.

Źródło: opracowanie własne.

II. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. REALIZATOR PROGRAMU

Realizatorem Gminnego Programu Wspierania rodziny na lata 2021 – 2023 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym.

2. CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny została zaplanowana na lata 2021 – 2023. Program jest dokumentem otwartym, który może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

3. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do rodzin i dzieci zamieszkałych w Gminie Krościenko Wyżne, które przeżywają trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej oraz rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych u dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

4. CELE I DZIAŁANIA

4.1 CEL GŁÓWNY:

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu.

4.2 CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Diagnozowanie i analiza przyczyn kryzysów rodzinnych poprzez pracę socjalną i badania specjalistyczne,
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez pomoc finansową i rzeczową,
3. Pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemów związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem poprzez wzmacnianie roli i funkcji rodziny,

4. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny poprzez zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia,
5. Pomoc w integracji rodziny poprzez niwelowanie barier uniemożliwiających prawidłowe relacje między członkami rodziny oraz rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w rodzinach,
6. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin poprzez aktywne angażowanie ich w działania ukierunkowane na poprawę swojej sytuacji bytowej,
7. Dążenie do reintegracji rodziny poprzez poprawę sytuacji rodzinnej umożliwiającej powrót dziecka do rodziny naturalnej i do aktywnego uczestnictwa w życiu danego środowiska społecznego.

4.3 DZIAŁANIA

Wspieranie rodziny jest niezwykle angażującym procesem i wymaga podejścia interdyscyplinarnego, gdyż dotyczy wszystkich obszarów funkcjonowania rodziny. Obejmuje ono działania zorientowane na zabezpieczenie potrzeb członków rodziny, budowanie prawidłowych relacji i więzi między nimi, tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego dla dzieci, zapobieganie patologiom, podejmowanie interwencji w sytuacjach kryzysowych i działań naprawczych w rodzinie.

4.3.1 Działania dotyczące celu 1.

Diagnozowanie i analiza przyczyn kryzysów rodzinnych poprzez pracę socjalną i badania specjalistyczne:

1. Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w rodzinie przeżywającej trudności,
2. Praca socjalna polegająca na analizie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, deficytów osobowościowych członków rodziny, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
3. Konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny.

Realizatorzy:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym,
- b) Punkt Porad Psychologicznych w Krościenku Wyżnym,
- c) Punkt Konsultacyjno – Informacyjny w Krościenku Wyżnym,
- d) Punkt Porad Prawnych w Krościenku Wyżnym,
- e) Placówki oświatowe z terenu Gminy Krościenko Wyżne,
- f) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- g) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krościenku Wyżnym.

Oczekiwane rezultaty realizacji celu 1:

- a) Szczegółowa analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin,

- b) Wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych.

4.3.2 Działania dotyczące celu 2.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez pomoc finansową i rzeczową:

1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej potrzebującym rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej między innymi poprzez przyznawanie zasiłków oraz różnych form wsparcia w ramach Wieloletniego Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu”, a także objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych na terenie placówek oświatowych,
2. Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci i reagowanie na sytuacje jej zagrożenia poprzez kontakt i współpracę z placówką służby zdrowia na terenie Gminy.

Realizatorzy:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym,
- b) Placówki oświatowe z terenu Gminy Krościenko Wyżne,
- c) Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krościenku Wyżnym.

Oczekiwane rezultaty realizacji celu 2:

- a) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin,
- b) Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

4.3.3 Działania dotyczące celu 3.

Pomoc rodzinom w przewyżczeniu problemów związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem poprzez wzmacnianie roli i funkcji rodziny:

1. Promowanie wśród mieszkańców Gminy prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, pracowników placówek oświatowych oraz organizacji społecznych działających na terenie Gminy,
2. Podniesienie świadomości w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodzin w społeczeństwie lokalnym,
3. Organizowanie spotkań dla rodzin, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”, mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji,
4. Zachęcanie i angażowanie rodzin zagrożonych dysfunkcjami do udziału w wydarzeniach promujących zdrowy styl życia (festyny rodzinne, wyjazdy integracyjne, zawody sportowe),
5. Promowanie środowiskowych form wsparcia dla rodziny,

6. Organizowanie zajęć opiekuńczo wychowawczych, świetlicowych, zmniejszających ryzyko wystąpienia wśród dzieci i młodzieży działań o charakterze ryzykownym, a ukierunkowanym na organizację alternatywnych form spędzania wolnego czasu.

Realizatorzy:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym,
- b) Placówki oświatowe z terenu Gminy Krościenko Wyżne,
- c) Urząd Gminy Krościenko Wyżne,
- d) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie,
- e) Placówki opiekuńczo – wychowawcze z terenu powiatu,
- f) Instytucje i organizacje prowadzące działania na rzecz dziecka i rodziny,
- g) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krościenku Wyżnym,
- h) Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krościenku Wyżnym.

Oczekiwane rezultaty realizacji celu 3:

- a) Poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- b) Wzmocnienie roli i funkcji rodziny biologicznej,
- c) Minimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka,
- d) Wzrost umiejętności opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach.

4.3.4 Działania dotyczące celu 4.

Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny poprzez zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia:

1. Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności, dostępu do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego),
2. Zapewnienie rodzinom, a w szczególności kobietom w ciąży powikłanej dostępu do specjalistycznej i fachowej pomocy w zakresie poradnictwa i diagnostyki prenatalnej w myśl ustawy „Za Życiem”,
3. Zapewnienie rodzinom dostępu do bezpłatnego poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
4. Umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu zamieszkania, bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę,
5. Rozwój asysty rodzinnej na rzecz wzmocnienia systemu wsparcia rodzin,
6. Pomoc w nauce szkolnej dzieciom objętym wsparciem asystenta rodziny,
7. Umożliwienie dzieciom z rodzin przeżywającym trudności korzystania z zajęć organizowanych w placówkach wsparcia dziennego finansowanych z funduszy GOPS Krościenko Wyżne, które pomagają w opiece i wychowaniu dzieci,
8. Umożliwienie rodzinom przeżywającym trudności korzystania z pomocy rodzin wspierających, które przy wsparciu asystenta rodziny pomogą w opiece i wychowywaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Realizatorzy:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym,
- b) Urząd Gminy Krościenko Wyżne,
- c) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Krośnie i Miejscu Piastowym,
- d) Punkt Konsultacyjno – Informacyjny w Krościenku Wyżnym
- e) Punkt Porad Psychologicznych w Krościenku Wyżnym,
- f) Punkt Porad Prawnych w Krościenku Wyżnym,
- g) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Krośnie,
- h) Placówki oświatowe z terenu Gminy Krościenko Wyżne,
- i) Sąd Rejonowy w Krośnie.

Oczekiwane rezultaty realizacji celu 4:

- a) Poprawa jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- b) Minimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka,
- c) Wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- d) Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

4.3.5 Działania dotyczące celu 5.

Pomoc w integracji rodziny poprzez niwelowanie barier uniemożliwiających prawidłowe relacje między członkami rodziny oraz rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w rodzinach:

1. Umożliwienie członkom rodziny możliwości korzystania z pomocy różnych specjalistów.
2. Przeprowadzanie rozmów z członkami rodziny przeżywającej kryzys mającymi na celu wypracowanie wspólnych celów i metod rozwiązania sytuacji konfliktowej.

Realizatorzy:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym,
- b) Punkt Porad Psychologicznych w Krościenku Wyżnym,
- c) Punkt Konsultacyjno – Informacyjny w Krościenku Wyżnym,
- d) Punkt Porad Prawnych w Krościenku Wyżnym,
- e) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Krośnie,
- f) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krościenku Wyżnym.

Oczekiwane rezultaty realizacji celu 5:

- a) Wzrost umiejętności opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach,
- b) Zminimalizowanie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej,

- c) Umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- d) Wzrost świadomości rodzin na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych.

4.3.6 Działania dotyczące celu 6.

Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin poprzez aktywne angażowanie ich w działania ukierunkowane na poprawę swojej sytuacji bytowej:

1. Motywowanie członków rodziny do podjęcia działań na rzecz ograniczenia, bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień – współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktem Konsultacyjno-Informacyjnym, Punktem Porad Psychologicznych; podjęcie terapii dla sprawców przemocy – współpraca z policją i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
2. Angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach, warsztatach kształtujących umiejętności planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do podjęcia pracy, w oparciu o własne zasoby,
3. Objęcie aktywizacją zawodową rodzin dotkniętych długotrwałym bezrobociem.
4. Organizowanie specjalistycznego wsparcia dla rodziców obejmującego kształtowanie i rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i społecznych w celu wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową oraz los dzieci,
5. Zapewnienie dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych opieki i wychowania w placówkach wsparcia dziennego – świetlicach prowadzonych przez gminę, które zapewniają dzieciom opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe, rozwijanie zainteresowań.

Realizatorzy:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym,
- b) Komenda Miejska Policji w Krośnie,
- c) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie,
- d) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- e) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krościenku Wyżnym,
- f) Punkt Konsultacyjno – Informacyjny w Krościenku Wyżnym,
- g) Punkt Porad Prawnych w Krościenku Wyżnym,
- h) Punkt Porad Psychologicznych w Krościenku Wyżnym.

Oczekiwane rezultaty realizacji celu 6:

- a) Poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- b) Wzmocnienie roli i funkcji rodziny biologicznej,
- c) Zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia rodziny i dziecka,
- d) Wzrost umiejętności opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach,

- e) Zminimalizowanie dzieci kierowanych do pieczy zastępczej,
- f) Wzrost aktywności rodzin oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne, zawodowe i kulturalne,
- g) Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

4.3.7 Działania dotyczące celu 7.

Dążenie do reintegracji rodziny poprzez poprawę sytuacji rodzinnej umożliwiającej powrót dziecka do rodziny naturalnej i do aktywnego uczestnictwa w życiu danego środowiska społecznego:

1. Świadczenie pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wychowywaniu i opiece nad dziećmi w przetrzymywaniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną,
2. Pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowywaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej poprzez współpracę rodziny z asystentem rodziny,
3. Współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w tym w szczególności z pracownikami socjalnymi, szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym.

Realizatorzy:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym,
- b) Sąd Rejonowy w Krośnie,
- c) Prokuratura Rejonowa w Krośnie,
- d) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie,
- e) Placówki opiekuńczo – wychowawcze z terenu powiatu,
- f) Placówki oświatowe z terenu Gminy Krościenko Wyżne,
- g) Komenda Miejska Policji w Krośnie,
- h) Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krościenku Wyżnym.

Oczekiwane rezultaty realizacji celu 7:

- a) Poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- b) Minimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka,
- c) Wzrost umiejętności opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach,
- d) Umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji.

4.4 POZOSTAŁE ZADANIA GMINY W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Zadania Gminy w zakresie wspierania rodziny obejmują ponadto:

1. Realizację rządowych programów z zakresu wspierania rodziny,
2. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałych na terenie gminy,
3. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej,
4. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

5. WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

Wskaźnikami osiągnięcia zamierzonych celów szczegółowych będzie analiza następujących danych:

- Liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych objętych wsparciem asystentów rodzin;
- Liczba rodzin korzystających ze wsparcia specjalistycznego oraz z porad i konsultacji;
- Liczba wizyt asystenta rodziny w środowisku rodzinnym;
- Liczba dzieci i rodzin objętych monitoringiem;
- Liczba placówek wsparcia dziennego spełniających standardy ustawowe;
- Liczba spotkań członków rodziny ze specjalistami oferującymi pomoc i wsparcie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej;
- Liczba odbytych szkoleń, kursów, warsztatów adresowanych do rodzin;
- Liczba spotkań, prelekcji, zorganizowanych imprez, wyjazdów, festynów rodzinnych;
- Liczba dzieci, które skorzystały z wypoczynku;
- Liczba dzieci korzystających z posiłków w szkole oraz z pomocy finansowej i rzeczowej;
- Liczba osób, które wzięły udział w aktywizacji zawodowej;
- Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych formach pieczy zastępczej;
- Liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych;
- Liczba osób uczestniczących w projektach socjalnych realizowanych na rzecz dziecka i rodziny;
- Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grup wsparcia lub grup samopomocowych;
- Liczba rodzin, które osiągnęły poprawę w funkcjonowaniu, w tym ilość rodzin, które zakończyły pozytywnie współpracę z asystentem.

6. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja niniejszego Programu pozwoli na:

1. Poprawę i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
2. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny biologicznej,
3. Minimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka,
4. Wzrost umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach,
5. Szczegółową analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin,
6. Zminimalizowanie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej,
7. Umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
8. Wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
9. Wzrost aktywności rodzin oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne, zawodowe i kulturalne,
10. Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wpierania rodziny.

7. INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym,
2. Urząd Gminy Krościenko Wyżne,
3. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
4. Placówki oświatowe z tereny Gminy Krościenko Wyżne,
5. Punkt Porad Psychologicznych w Krościenku Wyżnym,
6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krościenku Wyżnym,
7. Instytucje i organizacje prowadzące działania na rzecz dziecka i rodziny,
8. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Krośnie,
9. Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krościenku Wyżnym,
10. Komenda Miejska Policji w Krośnie,
11. Sąd Rejonowy w Krośnie.

III. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU

Finansowanie 3 -letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Krościenko Wyżne, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z funduszy w ramach resortowych programów ostonowych.

2. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Istotnym czynnikiem warunkującym skuteczność wdrażanych w ramach Programu działań jest współpraca pracowników GOPS, w tym asystentów rodziny, policji, sądu, placówek oświatowych i ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wchodzących w skład systemu wsparcia rodziny.

Praca z każdą rodziną musi podlegać bieżącej analizie i weryfikacji, choćby z uwagi na niekiedy dynamicznie zmieniającą się sytuację, a także wydarzenia o charakterze kryzysowym. Dlatego w okresie obowiązywania, Program jest analizowany w procesie monitoringu. Jego istotą jest śledzenie i analizowanie faktycznego rozwoju. Monitoring Programu odbywać się będzie poprzez:

1. coroczne raportowanie i ocenę zgodności faktycznego postępu z założeniami i celami Programu;
2. uaktualnianie Programu w odpowiedzi na potrzeby społeczne.

Monitorowaniu podlegają wszystkie zadania zawarte w Programie. GOPS corocznie będzie składać Radzie Gminy sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (zawierające realizację działań w obszarze wspierania rodziny) do końca I kwartału za rok poprzedni. Podstawą sporządzenia sprawozdania będą wskaźniki określone w Programie.

IV. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 w Gminie Krościenko Wyżne zakłada tworzenie optymalnych warunków do poprawy życia rodzin, a w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Wsparcie będzie realizowane m.in.: poprzez zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny i kobiety w ciąży, a także zapewnienie dostępu do poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji rodzin oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć szanse rodziny na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację Programu powinny włączyć się aktywnie instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji Programu jest uświadomienie rodzinom przeżywającym trudności, że ich sytuacja nie musi być trwała, że możliwe jest wyjście

z sytuacji kryzysu przy wsparciu dostępnego dla wszystkich zainteresowanych nieodpłatnego systemu specjalistycznego wsparcia.